

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

KÖN, MAKT OCH GRÖNA VÄRDERINGAR

En kvantitativ studie av kvinnans maktställning i kommunpolitiken och könsskillnaderna i gröna värderingar hos politiker i Sveriges kommunfullmäktigeförsamlingar

Vanja Sara Ester Klinga

Examensarbete:	15 hp
Kurs:	SK1523
Nivå:	Grundnivå
Termin:	V18
Handledare:	Lena Wängnerud
Antal ord:	10 335

Abstract

Inom en rad områden finns det stora skillnader mellan mäns och kvinnors attityder och värderingar. Studier av kvinnors närvaro och påverkan i politiken har tidigare fokuserat på frågor inom jämställdhet. Där har man exempelvis visat att mäns attityder till jämställdhet påverkas av andelen kvinnor i politiken. Med avstamp i dessa resultat genomförs i denna studie regressionsanalyser som ett steg i att förstå vad som påverkar skillnaderna mellan mäns och kvinnors inställning till miljöfrågor. Det samband som undersöks i studien är mellan kvinnans maktställning i politiken och de gröna värderingarna hos ledamöterna.

Studien konstaterar att det i partier med låg andel kvinnor är större skillnader mellan mäns och kvinnors gröna värderingar. Resultaten tyder även på att kvinnor har grönare värderingar i de partier där kvinnor står som förstanamn på valsedeln.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
1.1	Studiens bidrag till forskningen.....	4
2	Teori och tidigare studier.....	5
2.1	Kvinnorepresentation i politiken.....	5
2.1.1	Deskriptiv representation.....	5
2.1.2	Substantiell representation.....	5
2.2	Teorin om spridningseffekter.....	6
2.2.1	Spridningseffekter i politiken.....	7
2.2.2	Andra förklaringsmodeller.....	7
2.3	Kvinnans maktställning i politiken.....	9
2.4	Miljöfrågor – ett område med könsskillnader.....	11
2.5	Val av forskningsfråga.....	11
3	Populationen.....	13
3.1	Varför Sveriges kommunfullmäktigeförsamlingar? ²	13
3.2	Generaliserbarhet.....	13
4	Data och metod.....	14
4.1	Operationalisering av beroende variabel.....	14
4.2	Operationalisering av oberoende variabler.....	15
4.2.1	Andel kvinnor i partiet.....	15
4.2.2	En kvinna som förstanamn på partiets valsedel.....	16
4.2.3	Interaktionsterm.....	16
4.3	Kontrollvariabler.....	16
4.3.1	Partinivå.....	16
4.3.2	Individnivå.....	17
4.3.3	Kommunnivå.....	17
4.4	Källmaterial.....	18
4.4.1	Kommun- och landstingsfullmäktigeundersökningen (KOLFU).....	18
4.4.2	Statistiska centralbyrån (SCB).....	19
4.4.3	Valmyndigheten.....	19
4.5	Exkluderade respondenter.....	19
4.6	Grundval för slutledningar.....	20
4.7	Konsekvenser av studiens utformning.....	21
5	Resultat.....	22
5.1	Deskriptiv statistik.....	22
5.1.1	Övergripande.....	22
5.1.2	Partinivå.....	23
5.1.3	Individnivå.....	24
5.1.4	Kommunnivå.....	25
5.2	Regression.....	25
5.2.1	Kontrollvariabler.....	26
5.2.2	Förklarande variabel: Andel kvinnor i partiet.....	27
5.2.3	Förklarande variabel: En kvinna som förstanamn på valsedeln.....	28
5.2.4	Förklarande variabler: Andel kvinnor i partiet och kvinna som förstanamn på valsedeln.....	29
6	Sammanfattning.....	31
7	Slutsatser och vidare forskning.....	32
8	Citerade arbeten.....	34
9	Bilaga.....	36

1 Inledning

Sakta men säkert tar allt fler kvinnor plats på politiska arenor runt om i världen, arenor som tidigare varit alltigenom manliga sfärer. Av FN:s 193 länder var det 47 länder som 2017 hade minst 30 % kvinnor i sina parlament. Tio år tidigare var det 17 länder, och ytterligare tio år tidigare hade endast 5 länder över 30 % kvinnor i parlamenten (IPU, 2017).¹ Kvinnors ökande närvaro i politiska organ syns även i Sverige. I riksdagsvalet 1985 valdes för första gången över 30 % kvinnliga ledamöter in, och sedan 1994 har andelen kvinnor i riksdagen varit över 40 % (SCB, 2017). Internationellt sett ligger Sverige därmed i toppskiktet gällande kvinnlig representation. Sveriges kommunfullmäktigeförsamlingar hade efter valet 2014 i genomsnitt 42,9 % kvinnliga ledamöter. Variationen är dock stor, fullmäktige med lägst andel kvinnor har 28,6 % och den med högst andel har 57,5 % (SCB, 2017).

Det är alltså först på senare tid som kvinnorna har tagit plats i parlament runt om i världen och studier kring kvinnors påverkan i politiken är därmed ett relativt nytt forskningsfält. Kvinnors ökande närvaro i politiken är i det närmaste synonymt med ökad jämställdhet, och det är därför kanske inte så konstigt att könsskillnader i attityder och värderingar i jämställdhetsfrågor är det mest utforskade området. Föga förvånande visar studier att kvinnor generellt är mer positivt inställda till jämställdhet än män (Bolzendahl & Myers, 2004).

För att förstå varför dessa könsskillnader i attityder och värderingar existerar och undersöka vad som påverkar dem, har man använt sig av teorin om spridningseffekter². Teorin beskrivs mer ingående under avsnittet teori och tidigare studier, men går i korthet ut på att människors attityder och värderingar kan påverkas i mötet med personer som har andra erfarenheter och i kontakt med nya idéer och tankevärldar. Mot bakgrund av denna teori har man visat att en ökad närvaro av kvinnor i politiken påverkar de manliga politikernas inställning till jämställdhetsfrågor (Kokkonen & Wängnerud, 2017).

Även utanför de ”klassiska kvinnofrågorna” såsom jämställdhet mellan könen har man funnit skillnader i attityder och värderingar mellan kvinnor och män. Ett område där könsskillnader konstaterats är miljöfrågor. Kvinnor har generellt mer miljövänliga livsstilar och grönare attityder och värderingar än män, exempelvis är kvinnor mer positivt inställda än män till miljöfrämjande policys (Fraune, 2016). Hitintills har man dock nöjt sig med att konstatera att skillnader existerar, man har inte undersökt vad som kan tänkas påverka dessa skillnader mellan män och kvinnor.

¹ Andelar som presenteras avser 1 januari 2017, 31 januari 2007 och 1 januari 1997.

² På svenska används både spridningseffekt och spillover effekt för att beteckna engelskans spillover effect.

Mot bakgrund av teorin om spridningseffekter vill denna studie ta ett steg mot att förstå vad som påverkar politikernas värderingar inom miljöpolitiken. Våra folkvaldas attityder och värderingar inom just miljöpolitik är extra intressant att studera eftersom miljöfrågor ligger högt på den politiska dagordningen.

I ett vidare perspektiv är förståelse för den påverkan kvinnors ökade närvaro i politiken har viktigt för det politiska systemets legitimitet. Ett politiskt system där kvinnor inte har inflytande i politiken trots att de innehar ett stort antal platser i folkförsamlingen kan upplevas som ojämnt av medborgarna, vilket har en negativ effekt på det politiska systemets legitimitet. Att därtill, utöver antalet kvinnor i politiken, undersöka fler dimensioner av kvinnans maktställning i politiken kan öka förståelsen för vilka positioner i politiken som bör fördelas jämnt mellan könen för att systemet ska upplevas som mer jämlikt.

1.1 Studiens bidrag till forskningen

Syftet med denna studie är att bredda ansatsen i studierna kring kvinnors påverkan i politiken. Detta görs genom att undersöka huruvida teorin om spridningseffekter får stöd när den appliceras på ett nytt område, det vill säga könsskillnader i inställning till miljöfrågor.

Utöver att undersöka ett nytt politikområde kommer studien även att inkludera en kompletterande förklarande variabel utöver andel kvinnor. Genom detta bidrar studien också till den samlade forskningen genom att konstruera ett dataset med en ny förklarande variabel som kan användas i vidare studier.

Studien ämnar komma närmare svaret på frågan:

Påverkas könsskillnaderna i inställning till miljöfrågor i ett parti av kvinnans maktställning inom partiet?

2 Teori och tidigare studier

Nedan följer en genomgång av de viktigaste delarna av den tidigare forskning som ligger till grund för denna studie.

Inledningsvis beskrivs forskningsfältet kring kvinnorepresentation i politiken. Tidigare studier av kvinnorepresentationen presenteras, uppdelat utifrån deskriptiv och substantiell representation.

Därefter beskrivs teorin om spridningseffekter, vilken ligger till grund för studiens hypotes.

Slutligen beskrivs tidigare forskning kring könsskillnader i attityder och värderingar i miljöfrågor, området som är fokus för denna studie.

2.1 Kvinnorepresentation i politiken

Många menar att en förutsättning för att kvinnor (eller minoritetsgrupper) ska få inflytande i en större grupp är att de som grupp passerar en tröskelandel och därmed utgör en så kallad kritisk massa. Hur stor andelen kvinnor måste vara för att utgöra denna kritiska massa finns det olika uppfattningar om, men den dominerande meningen är att tröskelandelen är 30 %. FN:s ekonomiska och sociala råd satte 1990 upp ett målvärde på 30 % kvinnor i beslutande organ (Dahlerup, 2006). Att tröskelvärdet 30 % används i FN-riktlinjer har antagligen bidragit till dess hegemoniska ställning i diskursen om kritisk massa gällande kvinnorepresentation.

Det finns två huvuddrag inom forskningen om kvinnorepresentation i politiken, deskriptiv och substantiell representation.

2.1.1 Deskriptiv representation

Forskning om deskriptiv representation fokuserar på antalet kvinnor som finns representerade i politiska organ och vilka faktorer som påverkar hur stor andel kvinnor som tar plats i politiska organ. Exempelvis tenderar länder med proportionella valsystem att ha större representation av kvinnor. Vänsterorienterade partier, partier med en centraliserad organisation och partier med stark förankring i utompolitiska organisationer tenderar också att ha fler kvinnliga representanter (Wängnerud, 2009).

2.1.2 Substantiell representation

I kontrast till deskriptiv representation handlar substantiell representation istället om hur kvinnors närvaro i politiken påverkar innehållet i politiken och politikernas attityder och värderingar, vilket också är fokus för denna studie. I en studie av Kokkonen och Wängnerud (2017) undersöks hur könsfördelningen i fullmäktige påverkar attityder i jämställdhetsfrågor hos Sveriges kommunfullmäktigeledamöter. De konstaterar bland annat att männens stöd för

jämställdhet som abstrakt ideal är större i kommunfullmäktigeförsamlingar med hög andel kvinnliga ledamöter (Kokkonen & Wängnerud, 2017).

Likt Sverige, har även Norge under förhållandevis lång tid haft relativt hög kvinnorepresentation i politiska organ. I valet 1985 var det 34,4 % kvinnor som valdes in i den norska riksdagen, Stortinget; detta var första gången mer än 30 % av ledamöterna i Stortinget var kvinnor (Stortinget, 2009). Hege Skjeie menade i sin avhandling 1992 att den ökade andelen kvinnor i Stortinget hade påverkat de manliga ledamöterna att bli mer positivt inställda till jämställdhet (Kokkonen & Wängnerud, 2017).

2.2 Teorin om spridningseffekter

Teorin om spridningseffekter hämtas från socialpsykologin och används för att underbygga hypoteserna som testas i denna studie.

Bolzendahl och Myers använder i en studie 2004 teorin om spridningseffekter för att förklara mekanismerna bakom åsiktsbildning kring jämställdhetsfrågor hos allmänheten.

Utifrån teorin om spridningseffekter är mekanismerna bakom åsiktsbildning tudelad och förklaras utifrån (egen-)intresse och utifrån exponering.

Den intressebaserade delen av teorin innebär i korthet att människor formar sina attityder och värderingar utifrån egenintresse, vilket ger en förklaring till varför kvinnor generellt är mer positivt inställda till jämställdhet. Kvinnorna har helt enkelt mycket att vinna på ökad jämställdhet, exempelvis i form av jämlik ansvarsfördelning för barn och hushållssysslor, jämlik maktfördelning i samhället, minskade löneskillnader och ökade möjligheter för kvinnor att göra karriär och liknade (Bolzendahl & Myers, 2004).

Den andra delen av teorin beskriver hur attityder och värderingar formas utifrån vad man exponeras för. När människor från olika grupper möts, i detta fallet när personer med olika könstillhörighet möts, tar de intryck av varandra och deras åsikter och värderingar konvergerar.

Det kan också handla om att man exponeras för olika situationer som påverkar ens åsikter.

Exempelvis är deltagande i arbetslivet en tydlig faktor som påverkar kvinnors attityder i jämställdhetsfrågor, där kvinnor på arbetsmarknaden generellt är mer positiva till jämställdhet.

Kvinnor som deltar i arbetslivet får i större utsträckning upp ögonen för ojämlikheter i samhället genom att de exempelvis exponeras för olika typer av könsdiskriminering i form av löneskillnader, snedfördelningen mellan kvinnor och män bland chefer och personer i ledande positioner och liknade. När människor exponeras för situationer som aktualiserar frågor om jämlikhet kan deras attityder till jämlikhet påverkas (Bolzendahl & Myers, 2004).

2.2.1 Spridningseffekter i politiken

Kokkonen och Wängnerud (2017) applicerar teorin om spridningseffekter på den politiska arenan och i en svensk kontext när de studerar vilken påverkan könsfördelningen i fullmäktige har på politikernas attityder i jämställdhetsfrågor. Teorin om egenintressets betydelse för åsiktsbildning överlappar tydligt från den privata till den politiska sfären, och kan ge en förklaring till könsskillnaderna i politikernas attityder i jämställdhetsfrågor. När kvinnors makt och inflytande i politiken ökar, minskar samtidigt männens makt och inflytande. När fler kvinnor tar plats i politiska organ minskar samtidigt antalet platser som tidigare reserverades för män. Män som agerar utifrån egenintresse har därmed incitament att hålla tillbaka utvecklingen mot ökad maktodelning och jämställdhet inom politiken, medan kvinnorna å sin sida har starka incitament för att skynda på utvecklingen.

Kokkonen och Wängnerud konstaterar att männens stöd för jämställdhet som abstrakt ideal är större i kommunfullmäktigeförsamlingar med hög andel kvinnliga ledamöter. Detta ligger i linje med teorin om exponering, när andelen kvinnor i politiken går upp, ökar männens exponering för attityder positiva till jämställdhet, vilket leder till att männens attityder rör sig i den riktningen. De finner även ett negativt samband mellan andelen kvinnliga politiker i fullmäktige och de manliga politikernas vilja att personligen jobba för kvinnors intressen, och drar slutsatsen att detta kan härledas till de intressebaserade mekanismerna. Männens egenintresse att inte sträva efter jämlikhet väger helt enkelt tyngst (Kokkonen & Wängnerud, 2017).

Resultatens tvetydighet ger incitament att testa teorierna i en kontext utanför de klassiska kvinnofrågorna. Att studera spridningseffekter i en kontext utan en tydlig konfliktlinje mellan män och kvinnor skulle kunna innebära att egenintresset inte har lika stor påverkan och att resultaten därför mer entydigt kommer att visa att det finns en spridningseffekt. En sådan kontext är könsskillnader i inställning till miljöfrågor.

2.2.2 Andra förklaringsmodeller

Ett problem med att studera spridningseffekter, både generellt och specifikt inom politiken, är att det är mycket svårt att leda ett sambands riktning i bevis. Att utifrån en statistisk tvärsnittsstudie dra slutsatser om orsak och verkan är inte möjligt, vi kan endast påvisa samvariation. Även om man entydigt kan visa att män i partier med hög andel kvinnor har betydligt mer positiv inställning till exempelvis jämställdhet än män i partier med låg andel kvinnor, betyder det inte per automatik att det finns ett kausalt samband i form av en spridningseffekt.

Sambandet kan även tänkas gå i motsatt riktning. Kanske ska sambandet inte förklaras genom spridningseffekter där en ökad andel kvinnor påverkar attityderna till jämställdhet, utan genom att inställningen till jämställdhet påverkar antalet kvinnor.

När antalet kvinnor i fullmäktige ökar finns det färre platser kvar till män som grupp. Om de män som lämnar kommunfullmäktige har en mer negativ inställning till jämlikhet än genomsnittet kommer genomsnittet självklart att gå upp när de slutar. När antalet män blir färre, kommer män som grupp i genomsnitt vara mer positiva till jämställdhet även om de män som sitter kvar i fullmäktige inte ändrat uppfattning. Som stöd för antagandet att det finns skillnader i värderingar mellan de män som blir kvar och de som konkurreras ut när kvinnorna blir fler kan man vända sig till studier som gjorts på effekterna av kvotering i politiken.

Exempelvis har man studerat hur uppsättningen ledamöter i Socialdemokraterna påverkades när partiet införde varvade listor³. En slutsats som dras i dessa studier är att när kvinnor kvoterar in i politiken är det de mindre kompetenta männen som får lämna sina platser (Folke, Persson, & Rickne, 2017). Att man konstaterat skillnader i kompetens mellan de män som konkurreras ut och de som blir kvar kan ses som en indikation på att det även kan finnas skillnader i värderingar mellan dessa grupper. Eftersom studien tittar på den grupp män som konkurreras ut till följd av kvotering är resultaten inte helt överförbara till män som konkurreras ut utan kvotering, men resultaten tyder ändå att den grupp män som konkurreras ut besitter vissa särdrag som skulle kunna innefatta skillnader i attityder och värderingar. Detta skulle till viss del kunna förklara det samband mellan andelen kvinnor och mäns attityder till jämställdhet som tidigare studier kunnat visa. Det kan även vara en alternativ förklaring till samband mellan andelen kvinnor i ett parti och könsskillnaderna i partiets inställning till miljöfrågor som studeras i denna uppsats.

Sambandet skulle också kunna bero på tendenser hos väljarna i kommunen. Om väljarna generellt är positiva till jämställdhet kanske de tenderar att välja in kvinnor i fullmäktige i större utsträckning och även rösta på män som delar deras uppfattning, vilket då skulle resultera i att männen i fullmäktige är mer positivt inställda till jämställdhet och att andelen kvinnor i fullmäktige är hög. Denna alternativa förklaring kan dock inte på samma sätt appliceras på det samband som undersöks i denna studie eftersom det inte finns en lika tydlig koppling mellan väljares grönare värderingar och tendens att rösta in kvinnor.

³ Varvade listor, eller varannan damernas som det också kallas, inne bär att varannan person på valsedeln ska vara kvinna. Varvade listor infördes i Socialdemokraterna i valet 1994 och var en insats för öka andelen kvinnor bland de folkvalda på samtliga tre politiktjänväer i Sverige.

En annan möjlig förklaring till sambandet skulle kunna vara att synen på jämställdhet påverkar förutsättningarna och arbetsklimatet för kvinnor i politiken. Om de som sitter i kommunfullmäktige generellt har en negativ syn på jämställdhet, kan det medföra ett arbetsklimat och en kultur där kvinnor inte känner sig välkomna och inkluderade vilket då skulle kunna leda till att kvinnor söker sig bort från politiken i de kontexter som präglas av en negativ inställning till jämställdhet. Denna alternativa förklaringsmodell haltar om den ska överföras från synen på jämställdhet till synen på miljöfrågor. Att kvinnor skulle söka sig bort från politiken på grund av skillnader i synen på miljöfrågor är ganska tveksamt.

2.3 Kvinnans maktställning i politiken

Tidigare studier som undersökt hur kvinnors närvaro i politiken påverkar innehållet i politiken har huvudsakligen använt mått på andel kvinnor som förklarande variabel. Genom att introducera en, så vitt jag vet, ny förklarande variabel i sammanhanget hoppas jag kunna bredda förståelsen för hur attityder och värderingar skapas och påverkas.

En av utgångspunkterna för denna studie är att komplettera den tidigare förklaringsmodellen genom att föra in ytterligare förklarande variabler. Kanske räcker det inte med att andelen kvinnor i ett parti ökar för att männen i partiet ska lyssna på och ta till sig av kvinnors åsikter och värderingar. Kanske handlar det även om hur maktfördelningen mellan könen ser ut i partierna. Om maktfördelningen skiftar och kvinnornas makt ökar, ökar kanske även deras möjligheter att påverka på mäns attityder och värderingar.

Andelen kvinnor i ett parti eller en folkförsamling kan ses som ett mått på kvinnans maktställning i politiken men för att få en heltäckande bild av kvinnans maktställning måste andelen kvinnor kompletteras med fler variabler.

I idealfallet bör hänsyn tas till både formella maktstrukturerna och informella maktstrukturer. Informella maktstrukturer kan exempelvis handla om vem som talar mest under möten, vem som innehar auktoritet i olika frågor, vilka som bjuds in till informella möten etc. Dessa informella maktstrukturer är dock svåra att mäta och skulle vara ytterst komplicerade att ta hänsyn till i en statistisk undersökning.

Denna studie fokuserar därför på den formella maktfördelningen i politiken. Som mått på den formella könsmaktfördelningen i ett parti kan könsfördelningen bland personerna på en rad viktiga positioner inom partierna användas, exempelvis könsfördelningen bland ledamöter, partiledare, gruppleddare, partistyrelse, och förstanamnen på valsedlarna.

Det optimala hade varit att använda de maktfördelningsmått som finns att tillgå, testa dessa separat men även väga samman alla dessa och konstruera ett index som ger en sammantagen bild

av kvinnans maktställning inom respektive parti. Att samla in data för alla dessa variabler samt konstruera ett sådant index är dock för omfattande och komplicerat för att genomföras inom ramen för en C-uppsats. Denna studie har därför avgränsats till att undersöka två av dessa.

Andelen kvinnor i partiet inkluderas mot bakgrund av att detta mått är det frekventa i tidigare studier, och då visat sig ha en stark koppling till kvinnors påverkan i politiken. Som ett komplement till andel kvinnor inkluderas även könstillhörigheten hos förstanamnet på valsedeln hos partiet. Könstillhörigheten hos förstanamnen är det enda mått som är att möjligt att på ett relativt enkelt sätt samla in pålitliga data om för partierna i samtliga kommunfullmäktigeförsamlingar. I datamaterialet finns även en variabel som indikerar huruvida ledamoten är gruppleddare eller inte. Detta hade kunnat vara ett kompletterande mått på kvinnans maktställning i partiet på kommunnivå. Men då en stor andel av politikerna både är kommun- och landstingspolitiker, går det inte att avgöra vilken av folkförsamlingarna respondenten är gruppleddare i. Det går därmed inte att avgöra könstillhörigheten för gruppleddaren i respektive parti i kommunfullmäktige.

Könstillhörigheten hos förstanamnen på partiets valsedlar är av flera skäl ett bra komplement till andelen kvinnor för att mäta kvinnans maktställning i partiet. Många av valkretsarna i Sverige är så pass små att det endast är förstanamnen på valsedlarna som har en reell möjlighet att väljas in, detta gäller i synnerhet för de mindre partierna. Huruvida ett parti har en kvinna på förstaplats på valsedeln eller inte kan således vara en tydlig indikation på kvinnans maktställning i partiet.

Kvinnorna är generellt i minoritet bland förstanamnen; i riksdagsvalet⁴ 2014 var 35 % av förstanamnen kvinnor. Könsfördelningen när det gäller förstanamn på valsedlarna varierar dock stort bland riksdagspartierna. Vänsterpartiets listor har högst andel kvinnor på första plats, 72 %, medan Sverigedemokraterna inte har några kvinnor som förstanamn överhuvudtaget.

Andelen kvinnliga ledamöter och andel kvinnor som förstanamn är ofta, men inte alltid, positivt korrelerade. Tittar man på Socialdemokraterna och Moderaterna har de 46,9 % respektive 52,4 % kvinnliga riksdagsledamöter 2014, vilket är en relativt jämn könsfördelning. Men båda partierna hade endast 27,6 % kvinnor på första plats på sina valsedlar (Valmyndigheten). Detta är en indikation på att andel kvinnor som förstanamn, utöver andel kvinnliga ledamöter, kan tillföra något ytterligare i operationaliseringen av kvinnans maktställning inom partiet.

⁴ Data över könsfördelningen från riksdagsvalet 2014 används endast för att tydliggöra kopplingen mellan könsfördelningen bland ledamöter och förstanamn. Då studien genomförs på kommunnivå används andelen kvinnor i respektive parti på kommunnivå och könstillhörigheten hos förstanamnet på partiernas valsedlar i respektive kommun och som förklarande variabler.

En nackdel med att använda könstillhörigheten hos förstanamnen som mått på kvinnans maktställning på lokalnivå är att det på kommunnivå oftast bara finns en valkrets och därmed en valsedel. Variabeln för könstillhörigheten hos förstanamnet är därför en dummyvariabel som endast kan anta två värden, antingen är det en kvinna som står överst på valsedeln eller inte. Detta innebär att variabeln är ett ganska trubbigt mått för kvinnans maktställning i partiet, men kan av ovan nämnda skäl trots det tillföra en dimension i operationaliseringen av kvinnans maktställning.

När kvinnornas makt i paritet ökar, kan det skänka legitimitet till kvinnor som grupp och därigenom ge kvinnorna större möjligheter att påverka sina manliga kollegor. Andel kvinnor i partiet och könstillhörigheten hos valsedelns förstanamn, kommer i denna studie att användas som kompletterande operationaliseringar under samlingsbegreppet kvinnans maktställning i partiet.

2.4 Miljöfrågor – ett område med könsskillnader

I indelningen konstateras att det finns stora skillnader mellan män och kvinnor i deras attityder och värderingar gällande jämställdhet, men även utanför dessa klassiska kvinnofrågor finns många områden med könsskillnader. Ett av dessa områden är miljöfrågor.

Kvinnor är generellt mer positivt inställda till miljöfrämjande åtgärder och har generellt grönare attityder än män (Fraune, 2016). Könsskillnader i attityder och värderingar i miljöfrågor har i en mängd studier även kunnat påvisas hos politiker. Även bland politikerna är det kvinnorna som generellt är mer positivt inställda till exempelvis miljöpolicy och hårdare miljölagstiftningar (Fredriksson & Wang, 2011). Hos de folkvalda i Sverige kan man exempelvis se dessa skillnader i attityder till kärnkraft. Kvinnor har generellt en mer restriktiv hållning medan männen generellt är mer positivt inställda till kärnkraften. Dessa skillnader är konstanta över tid och återfinns hos folkvalda politiker på kommunal-, landstings- och riksdagsnivå, samt hos allmänheten (Sundström & McCright, 2015).

2.5 Val av forskningsfråga

Av tidigare studier kan vi se att en ökad andel kvinnor i ett parti samvarierar med att män är mer positivt inställda till jämställdhet. Detta tyder på att det finns spridningseffekter men det kan även finnas andra förklaringar till dessa skillnader. Att resultaten inte är helt likriktade i studier om spridningseffekter i jämställdhetsfrågor ger incitament att testa teorierna i en kontext utanför de klassiska kvinnofrågorna, en kontext där den inneboende konflikten mellan kvinnors och mäns intressen inte är lika tydlig, men där det alljämt finns könsskillnader.

Ett sådant område är just miljöpolitik, och denna studie kommer därför att fokusera på könsskillnader i inställning till miljöfrågor. Inom miljöpolitiken finns det som tidigare nämnts tydliga könsskillnader, men den konfliktlinjen mellan könen finns inte på samma sätt som inom de klassiska kvinnofrågorna. Att konfliktlinjen mellan könen inte är lika tydlig inom miljöfrågor skulle kunna innebära att egenintresset inte har lika stor påverkan på individers inställning till miljöfrågor. Det är därmed tänkbart att resultaten av denna studie mer entydigt kommer att peka mot att det finns en spridningseffekt.

Andel kvinnor är den förklarande variabeln som varit i fokus när kvinnors påverkan i politiken tidigare studerats, men att enbart fokusera på andelen kvinnor kan kritiserats eftersom det endast är en av många faktorer som påverkar kvinnors påverkan i politiken. För förstå kvinnors påverkan i politiken bör kvinnors reella maktställning inom partierna användas som förklarande variabel.

Denna studie breddar därför ansatsen och använder det bredare begreppet *kvinnans maktställning i politiken*, där kvinnans maktställning operationaliseras genom andelen kvinnor i partiet och könstillhörigheten hos förstanamnet på valsedeln.

Studien testar följande hypotes: *I partier där kvinnor som grupp har en högre maktställning är könsskillnaderna i gröna värderingar mindre*(H₁).

De båda operationaliseringarna kommer även att testas var för sig och testar följande hypoteser:

I partier med hög andel kvinnor är könsskillnaderna i gröna värderingar mindre (H₂)

I partier med en kvinna som förstanamn på valsedeln är könsskillnaderna i gröna värderingar mindre (H₃).

3 Populationen

3.1 Varför Sveriges kommunfullmäktigeförsamlingar?

I denna studie kommer populationen att begränsas till politikerna i Sveriges kommunfullmäktigeförsamlingar. Att välja studieobjekt som återfinns inom ett och samma land gör att alla har samma konstitutionella förutsättningar. Detta gör det enklare att utskilja och isolera påverkan av de förklarande variablerna.

Partitillhörighet är, av naturliga skäl, mycket starkt kopplat till ledamöternas attityder och värderingar, och partitillhörighet har därför en central roll som kontrollvariabel. Att analysen utförs på lokal nivå gör det möjligt att kontrollera för partitillhörighet i regressionen, vilket inte varit möjligt på riksdagsnivå, detta eftersom man då inte hade kunnat särskilja effekterna av kvinnans maktställning i partiet från effekten av partitillhörighet.

En förutsättning för att studien överhuvudtaget ska kunna genomföras är att rätt typ av data finns att tillgå i tillräckligt stor omfattning; detta kriterium är Sveriges lokala fullmäktigeförsamlingar en av få populationer som uppfyller.

Att landstingspolitikerna väljs bort till förmån för kommunpolitikerna beror på att frågor om miljöpolitik oftast faller på kommunpolitikernas bord, och de därmed kan anses vara en mer intressant grupp att studera. Dessutom har studier kring kvinnors inflytande i politiken och studier av könsskillnader i attityderna hos politiker, gällande såväl miljöpolitik som andra frågor, ofta gjorts på kommunal nivå. Att utföra studien på samma population ökar resultatens jämförbarhet med tidigare studier.

3.2 Generaliserbarhet

Eftersom Sverige kommit betydligt längre i jämställdhetsarbetet än de flesta andra länder är Sverige att betrakta som ett kritiskt fall med gynnsamma förhållanden. Därmed kan generaliserbarheten av studiens resultat till andra länder anses minska (Esaiasson et al. 2017). Men eftersom kommunfullmäktigeförsamlingarna har stor variation i andel kvinnliga ledamöter torde generaliserbarheten vara fortsatt hög, särskilt till övriga demokratiska västländer.

4 Data och metod

I nedanstående avsnitt presenteras studiens data och metod. Inledningsvis avhandlas studiens variabler: operationaliseringarna av beroende och oberoende variabler samt en genomgång av kontrollvariablerna. Sedan presenteras källmaterialet i studien och avslutningsvis presenteras regressionsmodellerna samt kriterier för studiens slutsatsdragning.

4.1 Operationalisering av beroende variabel

Som studiens beroende variabel används ett mått hämtat från KOLFU-undersökningen 2012, som visar respondentens principiella inställning till miljöfrågor.

I KOLFU-undersökningen finns två frågor som är potentiella mått för respondenternas inställning till miljöfrågor. Den ena är av mer principiell karaktär där respondenternas värderingar mäts och i den andra mäts respondenternas attityder i en mer specifik sakfråga.

I den principiella frågeställningen placerar sig respondenterna på en *grön dimension*⁵ utifrån en elvgradig likertskala. Ju högre värde på skalan desto grönare attityd anser sig respondenten ha.

I den andra potentiella operationaliseringen uppmanas respondenterna att, med hjälp av en femgradig skala, ta ställning till huruvida det är ett bra eller dåligt förslag att *satsa på ett miljövänligt samhälle även om det innebär låg eller ingen ekonomisk tillväxt*⁶.

Den gröna skalan/dimensionen väljs som mått på respondenternas inställning till miljöfrågor av flera skäl. Den gröna skalan mäts i fler steg än den alternativa operationaliseringen vilket gör att den är ett mer följsamt mått som ger större möjligheter till spridning bland respondenterna. Genom att skalan innefattar fler steg kan även mindre förskjutningar uppmätas vilket inte är möjligt med en femgradig skala. I den alternativa operationaliseringen måste respondenten också göra en "trade off" mellan miljö och ekonomi, detta gör att kopplingen mellan denna variabel och det vi vill mäta inte lika entydig.

En möjlighet hade varit att skapa ett index med hjälp av båda dessa mått och på så vis få ett mer komplext mått för respondenternas inställning till miljöfrågor. Detta alternativ väljs dock bort då

⁵KOLFU 2012. Fråga 19: *Det talas ibland om en grön dimension i svensk politik. Ange med hjälp av skalan nedan var du skulle placera [dig själv] på den gröna dimensionen?*

Svarsalternativ: Skala 0–10. 0=*Inte alls åt det gröna hållet*, 10=*Mycket långt åt det gröna hållet*.

⁶ KOLFU 2012. Fråga 20. *Nedan finns ett antal förslag som förekommit i den politiska debatten. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?*

Satsa på ett miljövänligt samhälle även om det innebär låg eller ingen ekonomisk tillväxt.

Svarsalternativ: *Mycket bra, Ganska bra, Varken bra eller dåligt, Ganska dåligt eller Mycket dåligt*. Svaren kodas 1-5, där *Mycket bra* kodas 5.

det är komplicerat att skapa ett index med variabler som mäts med olika skalor och på olika nivåer.

Tidigare studier av könsskillnader har företrädesvis operationaliserat den beroende variabeln genom mer specifika attityder, exempelvis genom inställning till kärnkraft (Sundström & McCright, 2015). Inställningen till miljöfrågor mäts i denna studie mäts på en mer generell och principiell nivå och mäter därför snarare respondentens värderingar än attityder.

Värderingar, eller så kallade värdeladdade attityder, är attityder som är starkt kopplade till våra värden och vår självuppfattning, dessa är stabilare och mer svårörliga (Nilsson & Martinsson, 2012).

Eftersom inställning till miljöfrågor operationaliseras på detta mer principiella plan, där respondenterna förväntas vara mindre benägna att ändra sina uppfattningar, är det antagligen svårare att uppmäta en förändring av deras inställning. Om en förändring trots det kan uppmätas i respondenternas värderingar är det troligt att deras attityder till olika sakfrågor också påverkas eftersom värderingar och attityder är starkt sammankopplade.

4.2 Operationalisering av oberoende variabler

Tidigare studier har företrädesvis använt den totala andelen kvinnor i folkförsamlingarna som förklarande variabel. Den huvudsakliga förklarande variabeln kommer även i denna studie att vara andelen kvinnor men som tidigare diskuterats under teoridelen är inte andel kvinnor ett heltäckande mått för kvinnans reella maktställning i politiken och i denna studie inkluderas därför en kompletterande förklarande variabel: könstillhörigheten hos den som står som första namn på partiets valsedel. Som tidigare nämnts är kvinna som förstanamn ett trubbigare mått på kvinnans maktställning i partiet och används som ett komplement till den mer etablerade förklarande variabeln andel kvinnor.

Andel kvinnor i partiet i respektive kommunfullmäktigeförsamling och könstillhörigheten hos förstanamnet på partiets valsedel i kommunfullmäktigeförsamlingen används alltså som två kompletterande mått på kvinnors maktställning inom partiet. Korrelationskoefficienten för variablerna är 0,271 och är signifikant på 0,01 nivå.

4.2.1 Andel kvinnor i partiet

Denna studie liknar i stora delar tidigare studier av kvinnors påverkan i politiken. Men en skillnad är att denna studie använder andelen kvinnor i respektive parti som förklarande variabel till skillnad från tidigare studier som använder totala andelen kvinnor i folkförsamlingarna. Eftersom teorierna hämtas från socialpsykologin och tillämpas i en ny kontext, dvs politiken, är det

fördelaktigt att använda mått för respektive partigrupp i kommunfullmäktige som förklarande variabel då dessa i större utsträckning, än kommunfullmäktige som helhet, efterliknar de grupper teorin är uppbyggd kring. Det är även mer troligt att man påverkas mest av de som står en närmst, alltså den partigrupp man tillhör inte fullmäktige som helhet.

4.2.2 En kvinna som förstanamn på partiets valsedel

Som ett komplement till andelen kvinnor i partiet används även könstillhörigheten hos förstanamnet för respektive partigrupp i kommunfullmäktige som förklarande variabel. Detta görs, i enlighet med diskussionen i teoridelen, för att få ett mer heltäckande mått på kvinnans maktställning.

4.2.3 Interaktionsterm

En interaktionsterm mellan respondentens könstillhörighet och variablerna för kvinnans maktställning inkluderas i regressionen. Interaktionstermen visar om det finns en könsspecifik effekt av kvinnans maktställning.

4.3 Kontrollvariabler

För att isolera sambandet som ska studeras inkluderas en rad kontrollvariabler i regressionsanalysen. Kontrollvariabler som inkluderas är de som påverkar eller samvarierar med både oberoende och beroende variabler. Kontrollvariabler på parti-, individ- och kommunnivå kommer att inkluderas i analysen.

I valet av kontrollvariabler har tidigare forskning om vilka faktorer som påverkar i attityder och värderingar i miljöfrågor samt studier av könsskillnader inom politiken beaktats.

4.3.1 Partinivå

Eftersom partitillhörighet av naturliga skäl är starkt sammankopplat med skillnader i attityder och värderingar, måste man i studier som rör politiker ofta kontrollera för partitillhörighet. Samtliga studier som refereras till i denna uppsats har på något sätt kontrollerat för partitillhörighet i sina analyser. För att kontrollera för skillnader mellan partierna inkluderas i denna studie dummyvariabler för respektive parti.

Utöver de åtta partier som finns representerade i riksdagen finns även 146 mindre partier som endast finns representerade i enstaka kommuner. Dessa partier kan exempelvis vara lokala enfrågepartier som Länsbytarpartiet i Heby kommun eller Norrbottens Sjukvårdsparti. Utöver de lokala partierna finns även partier med nationella ambitioner, men som endast finns representerade i ett fåtal fullmäktigeförsamlingar, exempelvis Sveriges pensionärers intresseparti, Kommunistiska partiet, Svenskarnas parti och Feministiskt initiativ.

Dessa små partier har väldigt stor åsikts- och värderingsmässig spridning och det är därmed problematiskt att klumpa ihop alla dessa 146 partier i en och samma partigrupp. De exkluderas därför i analysen. Tidigare studier har dock inkluderat dessa små partier och i regressionen behandlat dem som en partigrupp. I bilagan presenteras därför som referens även i denna studie regressionstabeller där dessa små partier inkluderas och behandlas som en och samma partigrupp.

4.3.2 Individnivå

Respondenterna i datamaterialet är anonymiserade. Anonymiseringen innebär att det inte är möjligt att på individnivå komplettera med kontrollvariabler som inte redan finns med i datamaterialet. Detta begränsar möjligheterna att fritt välja kontrollvariabler på individnivå. På individnivå inkluderas variabler för respondentens utbildningsnivå samt huruvida respondenten är gruppleddare eller inte.

Utbildningsnivå har generellt starka kopplingar till människors attityder och värderingar och finns med som kontrollvariabler i tidigare nämnda studie av mekanismerna bakom könsskillnader i jämställdhetsfrågor (Kokkonen & Wängnerud, 2017) samt McCright och Sundströms studie av könsskillnader i attityder till kärnkraft (2015). Att utbildningsnivå är en av de viktigaste faktorerna för att predicera attityder och värderingar i miljöfrågor bekräftas av Nilsson och Martinsson som i sin bok *Attityder till miljöfrågor: utveckling, betydelse och förklaringar* (2012) lyfter fram just utbildningsnivå som särskilt viktig när skillnader mellan olika gruppers attityder och värderingar i miljöfrågor mäts.

Utöver utbildningsnivå används som kontrollvariabel även huruvida respondenten är gruppleddare eller inte. Attityder och värderingar skiljer sig ofta åt mellan personer i toppositioner i partierna och övriga ledamöter. Eftersom studiens fokus också ligger på att undersöka hur ledamöternas maktpositioner i partiet påverkar, är gruppleddare en viktig kontrollvariabel att ha med.

4.3.3 Kommunnivå

Det finns även anledning att tro att det kan finnas stora kommunala skillnader i attityder och värderingar i miljöfrågor. Faktorer som kan tänkas påverka är exempelvis skillnader i ekonomiska förutsättningar, infrastruktur (utbyggnad av kollektivtrafik och liknande), sysselsättningsgrad och utbildningsnivå hos befolkningen, folkmängd och grad av urbanisering i kommunen. För att kontrollera för kommunspecifika skillnader, inkluderas kommunens medelvärde på den gröna skalan i regressionen.

En rad kompletterande kontrollvariabler på kommunnivå har undersökts under arbetets gång, dessa har dock inte inkluderats i de slutgiltiga modellerna. Detta gäller exempelvis

bruttoregionprodukt (BRP) för 2012 (totalt, per invånare och per sysselsatt)⁷, befolkningsstorlek, landareal för kommunen, andel förvärvsarbetande av kommunens befolkning (16–65 år) 2011 och befolkningsandel med eftergymnasial utbildning (över 16 år). Ovan nämnda variabler förefaller påverka respondenternas värderingar men när kommunmedelvärdet för den gröna skalan inkluderas i regressionen försvinner förklaringskraften i dessa variabler.

Betakoefficienterna är då inte längre signifikanta och förklaringsgraden (justerat R^2) påverkas inte av att inkludera eller exkludera dem i regressionen. Den påverkan dessa variabler eventuellt har, antas absorberas av variabeln för kommunmedelvärdet på den gröna skalan.

4.4 Källmaterial

Analyserna i denna studie genomförs med hjälp av data från fyra olika dataset. Det huvudsakliga datamaterialet hämtas från Kommun- och landstingsfullmäktigeundersökningen (KOLFU). KOLFU-datan kompletteras sedan med datamaterial från både Statistiska centralbyrån och Valmyndigheten. Omfattande databearbetning krävs för att göra datan användbar för studien och för att möjliggöra sammanslagning av alla dataset.

4.4.1 Kommun- och landstingsfullmäktigeundersökningen (KOLFU)

Data över de folkvaldas värderingar i miljöfrågor och kontrollvariabler på individ- och partinivå hämtas från Kommun- och landstingsfullmäktigeundersökningen (KOLFU)⁸. KOLFU genomförs vid Göteborgs Universitet och utfördes första gången 2008 och upprepades i en reviderad version 2012. Studien i denna uppsats bygger på data från KOLFU 2012. Hypoteserna testas inte mot datan i KOLFU 2008 eftersom denna studies huvudsakliga beroende variabel, respondentens självskattning utifrån den gröna skalan/dimensionen, endast finns med i undersökningen 2012. Dessutom gallrar valmyndigheten persondata efter 10 år, vilket innebär att könsfördelningen bland förstanamnen inte finns att tillgå från valet 2006. Av Sveriges totalt 12 978 kommunfullmäktigeledamöter, har KOLFU 2012 fått in svar från 9 201. Detta motsvarar en svarsfrekvens på 70,89 %.

⁷ BRP och Befolkningsstorlek är kraftigt snedfördelade, därför logaritmeras dessa värden innan analysen. Att logaritmera värdena gör att fördelning närmare efterliknar normalfördelning, vilket är önskvärt i regressionsanalysen.

⁸ <https://spa.gu.se/forskning/publicerat/kolfu>.

4.4.2 Statistiska centralbyrån (SCB)

Ytterligare potentiella kontrollvariabler på kommunnivå hämtas från Statistikdatabasen⁹ som tillhandahålls av Statistiska centralbyrån (SCB). Uppgifter om andel invalda kvinnor i samtliga partier i samtliga kommunfullmäktigeförsamlingar vid 2010 års val, sammanställs också med hjälp av uppgifter inhämtade från SCB:s Statistikdatabas.

4.4.3 Valmyndigheten

Samtliga vallistor för 2010 års kommunfullmäktigeval¹⁰ hämtas från Valmyndigheten. Utifrån vallistorna konstrueras en dummyvariabel som visar huruvida respektive parti i kommunfullmäktigeförsamlingarna har en kvinna som förstanamn på valsedeln eller inte. En kvinna som förstanamn kodas 1 och partier med en man som förstanamn kodas 0. Många större kommuner har mer än en valkrets. I de få fall förstanamnen har olika kön kodas dummyvariabeln 1 i de fall minst en person är kvinna.

4.5 Exkluderade respondenter

Då studien syftar till att undersöka om och hur kvinnors närvaro och makt inom respektive partigrupp påverkar åsiktsbildningen inom gruppen kommer de respondenter som ensam representerar sitt parti i kommunfullmäktige att exkluderas. Utöver dessa exkluderas även de respondenter där det endast finns svar från en av partiets ledamöter. Utifrån ovanstående villkor exkluderas totalt 570 respondenter, vilket motsvarar 6 % av respondenterna som svarat på undersökningen.

De respondenter som uppger att de inte tillhör något parti samt de som uppger att de representerar ett parti som enligt valmyndigheten inte finns representerade i deras kommunfullmäktigeförsamling exkluderas också. Utifrån detta villkor utesluts 21 respondenter.

Som tidigare nämnts exkluderas även de respondenter som ingår i gruppen övriga partier, vilket är 296 respondenter. I bilagan bifogas dock en regression där gruppen som tillhör övriga partier inkluderas, detta för att underlätta eventuella jämförelser med tidigare studier där dessa inkluderats.

⁹ Finns tillgänglig via: <http://www.statistikdatabasen.scb.se/>

¹⁰ Finns tillgänglig via: <http://www.val.se/val/val2010/statistik/index.html>. Filnamn: *alkandur_K.skr.*

4.6 Grundval för slutledningar

För att undersöka huruvida kvinnans maktställning inom partiet påverkar könsskillnaderna i respondenternas självskattning utifrån den gröna skalan/dimensionen i partiet utförs en statistiktvärnsstudsie. Grundmodellen som används i studien:

$$Y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \beta_3 x_1 x_2 + \varepsilon$$

Variablerna som inkluderas i modellen är responsvariabeln, självskattning utifrån en grön skala (Y), ett intercept (β_0) och en errorterm (ε). De oberoende variablerna som inkluderas är en dummyvariabel för kön (β_1), kvinnans maktställning i partiet (β_2) och en interaktionsterm mellan kön och kvinnans maktställning (β_3).

Betakoefficienten¹¹ för kön (β_1) visar vilken effekt respondentens kön har på självskattningen utifrån den gröna skalan. Den ger alltså uttryck för den genomsnittliga könsskillnaden i gröna skalan bortsett från effekten av interaktionsvariabeln.

Interaktionstermen testar huruvida studiens hypotes får stöd av datamaterialet eller inte. Om interaktionsvariabeln är signifikant innebär det att det finns en könsspecifik effekt av kvinnans maktställning. Betakoefficienten för interaktionsvariabeln visar hur stor denna effekt i så fall är. Betakoefficienten för kvinnans maktställning (β_2) visar den genomsnittliga effekten kvinnans maktställning har på respondenternas självskattning utifrån den gröna skalan för samtliga respondenter, oavsett kön. För att ta reda på vilken effekt kvinnans maktställning har på mäns attityder måste man ta hänsyn till betakoefficienterna för både interaktionstermen och kvinnans maktställning.

Merparten av kontrollvariablerna är dummyvariabler, alltså variabler som bara kan anta två olika värden. Betakoefficienten för en dummyvariabel tolkas som den genomsnittliga skillnaden mellan de respondenter som är innehar egenskapen variabeln representerar, jämfört med de respondenter som inte innehar egenskapen. Exempel: om betakoefficienten för egenskapen man är 0,5 innebär det att könsskillnaden i genomsnitt är 0,5, alltså ett halvt steg på den gröna skala..

Som grund för analysen kommer ett antal regressionsmodeller att redovisas, variablerna introduceras en i taget. Modell nr 3 i resultatdelens regressionstabell motsvarar grundmodellen som presenteras ovan.

Utöver betakoefficienternas signifikansnivå och storlek är det viktigt att titta vilken förklaringsgrad (justerat R^2) modellerna har. Förklaringsgraden visar hur stor del av variationen i

¹¹ Betakoefficienten är den koefficient/det värde som redovisas i regressionstabellen.

responsvariabeln som förklaras av modellen. Vi kan förvänta oss att förklaringsgraden i de första modellerna kommer att vara låg och att förklaringsgraden sedan ökar när kontrollvariablerna inkluderas.

Andel kvinnor i partiet är den huvudsakliga förklarande variabeln som används i analysen, och är därför den som inkluderas i flest modeller. De förklarande variablerna testas både var för sig och tillsammans.

4.7 Konsekvenser av studiens utformning

Studien som utförs är en statistikvärsnittsstudie. Det vi de facto undersöker i studien är om kvinnans maktställning i partiet och könsskillnader i attityderna i partiet samvarierar. Styrkan i studiens utformning är att vi kan använda oss av ett väldigt omfattande datamaterial med ovanligt många respondenter. Vi kan inkludera en bred arsenal kontrollvariabler och därmed effektivt isolera den effekt vi vill undersöka, vilket ger resultaten hög tillförlitlighet.

En svaghet i utformningen är att vi inte kan undersöka huruvida attityderna förändras till följd av förändringar i kvinnans maktställning i partiet. För att med statistisk analys göra detta behöver vi datamaterial i form av exempelvis paneldata. Någon sådan data med nödvändiga variabler inkluderade finns dock inte i motsvarande omfattning.

Denna studie är dock ett viktigt första steg mot att undersöka huruvida teorin om spridningseffekter får stöd när de folkvaldas attityder och värderingar i miljöfrågor studeras.

5 Resultat

I nedanstående avsnitt kommer studiens resultat att presenteras. Först presenteras deskriptiv statistik, både för respondenterna som helhet och uppdelat utifrån kontrollvariablerna.

Därefter presenteras en regressionstabell med ett antal modeller som ligger till grund för de analyser och slutsatser som dras i studien.

5.1 Deskriptiv statistik

Datamängden i denna studie är komplex i många hänseenden. Det är svårt att med tabeller och figurer framställa denna komplexitet. Utifrån kontrollvariablernas tre nivåer (parti-, individ- och kommunnivå) redovisas i följande avsnitt de, för studiens ändamål, viktigaste delarna av den deskriptiva statistiken. Fokus i den deskriptiva delen av resultatdelen är att konstatera att det finns könsskillnader respondenternas inställning till miljöfrågor och redogöra för hur dessa förhåller sig till kontrollvariablerna.

5.1.1 Övergripande

Det finns 8 392 unika svar på frågan om respondentens inställning till miljöfrågor, alltså respondenternas självskattning utifrån den gröna skalan/dimensionen. Av alla svarande i enkäten är 43 % kvinnor. En översikt över antal svarande från respektive parti samt könsfördelningen hos respondenterna i respektive parti återfinns i tabell 10 i bilagan. Det totala medelvärdet för den gröna skalan är 6,04 och standardavvikelsen 2,28; fördelningen för den är negativt snedfördelad vilket innebär att de högre värdena på skalan är mer frekventa (se figur 1 i bilaga för histogram över fördelningen). Medelvärdet för kvinnor är 6,32 och för män 5,84, vilket innebär en könsskillnad på 0,48 (tabell 1). Könsskillnaden är signifikant på 0,05 nivå. Alla könsskillnader som presenteras i text och tabeller har beräknats på samma sätt. Ett positivt värde innebär att kvinnornas medelvärde är högre och följaktligen att ett negativt värde istället innebär att männens medelvärde är högre. Signifikansnivå 0,05 används genomgående när signifikans för könsskillnaderna presenteras.

För att ytterligare bekräfta att det överhuvudtaget finns könsskillnader i gröna värderingar hos respondenterna beräknas balansmått. Balansmåttarna bekräftar att det finns en skillnad mellan könen där kvinnorna tenderar att skatta sig högre på den gröna skalan (se tabell 11 och 12 i bilaga).

5.1.2 Partinivå

Högst genomsnitt för den gröna skalan har miljöpartisterna med 9,00 och Sverigedemokraterna lägst med 4,66. Utöver Miljöpartiet har Centerpartiet, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna högre medelvärde än det totala medelvärdet. I samtliga partier utom Kristdemokraterna är kvinnornas medelvärde högre än männens. Kristdemokraterna är också det parti med minst skillnad mellan könen, endast -0,07. Skillnaden mellan könen är dock inte signifikant i Kristdemokraterna. Sverigedemokraternas och Miljöpartiets könsskillnader är inte heller signifikanta, men övriga partiers könsskillnader är signifikanta. Störst skillnad mellan könen finns i Vänsterpartiet (0,99) och respondenterna i kategorin övriga partier (1,12). Störst diskrepans hittar vi mellan kvinnor i Miljöpartiet och män i sverigedemokraterna. Kvinnor som representerar Miljöpartiet har mer än dubbelt så högt medelvärde, 9,13 jämfört med 4,57 för männen i Sverigedemokraterna.

Gällande måtten för kvinnans maktställning är det svårt att ge en alltomfattande bild av dessa, men på aggregerad nivå har huvuddelen av partierna i genomsnitt 40–50 % kvinnor bland ledamöterna och 30–40 % kvinnor som förstanamn på valsedlarna. Det parti som skiljer ut sig gällande båda dessa variabler är Sverigedemokraterna, med endast 18 % kvinnliga ledamöter och 9 % kvinnor som förstanamn på valsedlarna (se tabell 1). Histogram över andelen kvinnor i uppdelat utifrån parti finns i bilagan, se figur 2.

Tabell 1. Partitillhörighet
Medelvärden för beroende och förklarande variabler

Parti	Medelvärde beroende variabel - grön skala				Medelvärde oberoende variabler	
	Totalt	Kvinna	Man	Köns- skillnad	Andel kvinnor i partiet	Andel kvinnor som förstanamn
Socialdemokraterna	5,65	5,79	5,53	0,27*	0,49	0,37
Centerpartiet	7,27	7,57	7,06	0,51*	0,42	0,35
Folkpartiet liberalerna	5,73	5,91	5,60	0,32*	0,44	0,34
Kristdemokraterna	6,19	6,15	6,22	-0,07	0,44	0,28
Miljöpartiet	9,00	9,13	8,86	0,27	0,50	0,47
Moderaterna	5,62	5,96	5,42	0,54*	0,38	0,28
Sverigedemokraterna	4,66	5,14	4,57	0,58	0,18	0,09
Vänsterpartiet	6,77	7,29	6,31	0,99*	0,46	0,40
Övriga partier	5,63	6,38	5,26	1,12*	0,35	-
Totalt	6,04	6,32	5,84	0,48*	0,43	0,34

Signifikansnivå: * p < 0,05

5.1.3 Individnivå

Utbildningsnivå påverkar också respondenternas självskattning utifrån den gröna skalan. Ju högre utbildning desto högre tenderar de att skatta sig på den gröna skalan. Kvinnorna har i genomsnitt grönare värderingar än männen inom alla utbildningsnivåer. Könsskillnaderna är dessutom större ju högre utbildning respondenterna har. I gruppen som endast har grundskoleutbildning är könsskillnaden 0,03 medan den i gruppen med forskarutbildning är 0,76. Vi kan också se att utbildningsnivån hos respondenterna skiljer sig mellan könen, där kvinnorna generellt är mer välutbildade än män (tabell 2).

Tabell 2. Utbildningsnivå
Medelvärden för beroende variabel och könsfördelning bland respondenterna

Utbildningsnivå	Medelvärde beroende variabel - grön skala				Respondenternas utbildningsnivå		
	Totalt	Kvinna	Man	Könsskillnad	Totalt	Kvinna	Man
Grundskoleutbildning	5,37	5,39	5,36	0,03	12 %	8 %	15 %
Gymnasic-/folkhögskoleutbildning	5,78	5,97	5,66	0,3*	36 %	34 %	38 %
Högskole-/universitetsutbildning	6,37	6,63	6,12	0,51*	50 %	56 %	45 %
Forskarutbildning	6,63	7,06	6,30	0,76	2 %	2 %	2 %
Totalt	6,04	6,32	5,84	0,48*	100 %	100 %	100 %

Signifikansnivå: * $p < 0,05$

De respondenter som uppgett att de är gruppleddare har i genomsnitt grönare värderingar än de som inte är gruppleddare. Könsskillnaderna är också större bland gruppleddarna än bland de som uppgett att de inte är gruppleddare, 0,83 jämfört med 0,43. Könsskillnaderna i båda grupperna är signifikanta. Vi ser också att det är högre andel män som uppger att de är gruppleddare (tabell 3).

Tabell 3. Gruppleddare
Medelvärden för beroende variabel och könsfördelning bland respondenterna

	Medelvärde beroende variabel - grön skala				Andel som uppger att de är gruppleddare	
	Totalt	Kvinna	Man	Könsskillnad	Kvinna	Man
Är gruppleddare	6,38	6,92	6,09	0,83*	15 %	21 %
Är inte gruppleddare	5,96	6,21	5,77	0,44*	85 %	79 %
Totalt	6,04	6,32	5,84	0,48*	100 %	100 %

Signifikansnivå: * $p < 0,05$

5.1.4 Kommunivå

Respondenternas värderingar skiljer sig även mycket åt mellan de olika kommunfullmäktigeförsamlingarna. Fullmäktige med högst genomsnitt på den gröna skalan har 7,10 och kommunen med lägst har 4,17. Även könsfördelningen bland ledamöterna skiljer sig mycket åt mellan kommunerna, i genomsnitt är 43 % kvinnor. Kommunen med flest kvinnor har 58 % och lägst andel 29 %.

5.2 Regression

I detta avsnitt redovisas resultaten av regressionsanalyserna. Studien innehåller fyra kontrollvariabler och två alternativa operationaliseringar av den förklarande variabeln.

Kontrollvariablerna introduceras en efter i regressionen, vilket redovisas i tabell 4¹². Resultaten kopplat till kontrollvariablerna presenteras först, sedan presenteras modellerna som ligger till grund för studiens slutsatser.

Tabell 4. Regressionsanalys. Beroende variabel: grön skala. Förklarande variabel: andel kvinnor i partiet.

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6	Modell 7
Man	-0,455***	-0,405***	-0,116	-0,665***	-0,556***	-0,517***	-0,573***
Andel kvinnor i partiet		0,767***	1,163***	-0,23	-0,202	-0,267	-0,322
Andel kvinnor i partiet × Man			-0,63	0,612	0,399	0,437	0,531
Socialdemokraterna (referens)							
Centerpartiet				1,663***	1,602***	1,546***	1,53***
Folkpartiet liberalerna				0,115	0,012	-0,14	-0,174*
Kristdemokraterna				0,591***	0,536***	0,438***	0,395***
Miljöpartiet				3,35***	3,124***	2,961***	2,919***
Moderaterna				0,031	-0,066	-0,188***	-0,186***
Sverigedemokraterna				-0,78***	-0,739***	-0,711***	-0,733***
Vänsterpartiet				1,137***	1,117***	1,026***	0,989***
Kommunmedelvärde grön skala					0,915***	0,873***	0,872***
Grundskoleutbildning (referens)							
Gymnasie-/folkhögskoleutbildning						0,275***	0,276***
Högskole-/universitetsutbildning						0,594***	0,588***
Forskarutbildning						0,523***	0,52***
Gruppledare							0,239***
Intercept	6,316***	5,946***	5,754***	5,958***	0,419	0,326	0,335
Justerat R ²	0,01	0,011	0,011	0,158	0,197	0,204	0,205
N	8096	8096	8096	8096	8096	8067	8067

Signifikansnivå: * p < 0,1, ** p < 0,05, *** p < 0,01

¹² Av utrymmesskäl exkluderas p-värdena i tabell 4.

5.2.1 Kontrollvariabler

Vi kan konstatera att det finns en signifikant könsskillnad i respondenternas värderingar i miljöfrågor i samtliga modeller i denna studie. Detta ligger i linje med tidigare forskning som visat att attityder och värderingar i miljöfrågor skiljer sig åt mellan män och kvinnor (Fraune, 2016; Sundström & McCright, 2015; Fredriksson & Wang, 2011).

Dummyvariabeln för kön inkluderas i samtliga regressionsmodeller som presenteras.

Betakoefficienten för kön är signifikant på signifikansnivå 0,01 i samtliga modeller utom i modell 3 där endast kön, andel kvinnor och interaktionstermen inkluderas. I modell 1 inkluderas endast dummyvariabeln för kön samt ett intercept. I modell 1 är betakoefficienten för Man -0,482, och tolkas då som att män i genomsnitt skattar sig själva knappt ett halvt steg lägre än kvinnor på den gröna skalan (tabell 4), vilket innebär att kvinnor generellt har grönare värderingar än män.

I tabell 4 ser vi även att resultaten rörande partitillhörighet ligger i linje med tidigare forskning och ett starkt samband mellan partitillhörighet och gröna värderingar hos respondenterna kan konstateras¹³ (Sundström & McCright, 2015).

Socialdemokraterna används som referens i regressionen, vilket innebär att värdet på övriga partiers respektive betakoefficienter tolkas som skillnaden i relation till Socialdemokraterna.

Totalt 8 dummyvariabler för partitillhörighet inkluderas i regressionerna, av dessa är betakoefficienterna för 5 partier signifikanta på 0,01 signifikansnivå i samtliga modeller.

Betakoefficienterna för Folkpartiet liberalerna och Moderaterna är i de flesta modellerna inte signifikanta, värdet på betakoefficienterna ligger nära noll och byter dessutom tecken när ytterligare kontrollvariabler inkluderas. När utbildningsnivå och gruppledare inkluderas i regressionen är betakoefficienterna för Moderaterna och Folkpartiet liberalerna dock signifikanta. Vi ser också att förklaringsgraden ökar markant när partitillhörighet inkluderas, partitillhörighet är den variabel som i särklass påverkar förklaringsgraden allra mest.

Genom betakoefficienten för kommunmedelvärdet ser vi att kommunens medelvärde på den gröna skalan har stort genomslag för den enskildes skattning på den gröna skalan, betakoefficienten är signifikant på 0,01 signifikansnivå i samtliga modeller. Värdet på betakoefficienten ligger mellan 0,915 och 0,881 beroende på hur många andra kontrollvariabler som inkluderas. Allt annat lika, innebär det att när kommungenomsnittet ökar med 1 ökar det

¹³ Som nämnts tidigare har respondenterna i gruppen övriga partier, till skillnad från tidigare studier, exkluderats i denna studie. Som referens för eventuella jämförelser bifogas i bilagan en regressionstabell där även dessa respondenter inkluderas.

förväntade värdet av respondentens skattning på den gröna skalan med mellan 0,915 och 0,881. Som förväntat kan vi också se att inkluderandet av medelvärdet för kommunen i stor utsträckning påverkar interceptet i modellen. Betakoefficienten för interceptet minskar markant och är inte längre signifikant när kommunmedelvärdet för den gröna skalan inkluderas i modellen.

Huruvida respondenten är gruppleddare eller inte har också en effekt på respondenternas värde på den gröna skala, effekten är signifikant på 0,01 nivå i samtliga modeller och värdet för dess betakoefficient varierar mellan 0,237 och 0,192 beroende på vilka kontrollvariabler som inkluderas. Detta innebär att de som är gruppleddare i genomsnitt skattar sig mellan 0,237 och 0,192 steg högre på den gröna skalan.

5.2.2 Förklarande variabel: Andel kvinnor i partiet

I modell 7 inkluderas samtliga kontrollvariabler och kvinnans maktställning operationaliseras som andel kvinnor i partiet. Modell 7 redovisas både i tabell 4 och 5, detta eftersom betakoefficienternas p-värden av utrymmesskäl exkluderats i tabell 4.

Förklaringsgraden för modell 7 är 0,205, vilket innebär att 20,5 % av variationen i den beroende variabeln kan förklaras av modellen. Varken betakoefficienten för interaktionstermen eller andel kvinnor är signifikanta. Detta innebär att vi statistiskt sett inte kan säga att effekten av kvinnans maktställning inom partiet är skiljt från noll.

I modell 7 är värdet på betakoefficienten för andel kvinnor -0,322 och för interaktionstermen 0,531. Eftersom effekterna inte är signifikanta är de statistiskt sett inte skilda från noll. Om man trots det vill tolka effektstorleken kan man jämföra en man i ett parti med 50 % kvinnor med en man i ett parti utan kvinnor. Allt annat lika kommer mannen i partiet med 50 % kvinnor i genomsnitt att skatta sig själv 0,1045 steg högre på den gröna skalan än mannen i partiet utan kvinnor¹⁴. Jämför vi istället den effekten på kvinnornas värderingar ser vi att en ökad andel kvinnor har en negativ effekt på kvinnornas självskattning på den gröna skalan. En kvinna i ett parti med bara kvinnor skattar sig i genomsnitt 0,161 steg lägre på den gröna skalan jämfört med en kvinna i ett parti med 50 % kvinnor.

¹⁴ $\beta_2 x_2 + \beta_3 x_1 x_2 = (-0,322) * \text{andel kvinnor i partiet} + 0,531 * \text{andel kvinnor i partiet} * \text{dummyvariabel för man}$. Ger:

Man i ett parti med 50 % kvinnor: $(-0,322) * 0,5 + 0,531 * 0,5 * 1 = 0,1045$

Man i ett parti med 0 % kvinnor: $(-0,322) * 0 + 0,531 * 0 * 1 = 0$

5.2.3 Förklarande variabel: En kvinna som förstanamn på valsedel

I modell 8 i tabell 5 inkluderas samtliga kontrollvariabler och kvinnans maktställning operationaliseras som könstillhörigheten hos förstanamnet på partiets valsedel. Varken betakoefficienten för kvinnans maktställning i partiet eller interaktionstermen är signifikanta i denna modell, vilket innebär att effekten statistiskt sett inte är skild från noll. Regressionen ger alltså inte stöd åt hypotesen.

P-värdet för interaktionstermen är särskilt hög, vilket innebär att slutsatser kring effekten på mäns attityder inte alls går att dra. Värdet på betakoefficienterna är 0,084 för kvinna som förstanamn och -0,68 för interaktionstermen. Även om effekterna skulle vara signifikanta skulle effekten på mäns attityder alltså vara väldigt liten, endast 0,016, och för kvinnor skulle det innebära att kvinnor i partier med en kvinna som förstanamn i genomsnitt skattar sig själva 0,084 steg högre på den gröna skalan än kvinnor i partier där män står som förstanamn.

Tabell 5. Regressionsanalys.

Beroende variabel: grön skala. Förklarande variabler: andel kvinnor i partiet och kvinna som förstanamn.

	Modell 7		Modell 8		Modell 9		Modell 10	
	Beta-koefficient	P-värde	Beta-koefficient	P-värde	Beta-koefficient	P-värde	Beta-koefficient	P-värde
Man	-0,573***	0,002	-0,300***	0,000	-0,593***	0,001	-0,593***	0,001
Andel kvinnor i partiet	-0,322	0,287			-0,460	0,144	-0,460	0,144
Andel kvinnor i partiet × Man	0,531	0,165			0,669*	0,093	0,669*	0,093
Kvinna som förstanamn			0,084	0,236	0,116	0,118		
Kvinna som förstanamn × Man			-0,068	0,482	-0,114	0,255	0,001	0,985
Kvinna som förstanamn × Kvinna							0,116	0,118
Socialdemokraterna (referens)								
Centerpartiet	1,530***	0,000	1,525***	0,000	1,532***	0,000	1,532***	0,000
Folkpartiet liberalerna	-0,174*	0,063	-0,181*	0,052	-0,171*	0,067	-0,171*	0,067
Kristdemokraterna	0,395***	0,002	0,379***	0,002	0,399***	0,002	0,399***	0,002
Miljöpartiet	2,919***	0,000	2,898***	0,000	2,917***	0,000	2,917***	0,000
Moderaterna	-0,186***	0,003	-0,185***	0,002	-0,184***	0,003	-0,184***	0,003
Sverigedemokraterna	-0,733***	0,000	-0,767***	0,000	-0,73***	0,000	-0,73***	0,000
Vänsterpartiet	0,989***	0,000	0,977***	0,000	0,991***	0,000	0,991***	0,000
Kommunmedelvärde grön skala	0,872***	0,000	0,874***	0,000	0,872***	0,000	0,872***	0,000
Grundskoleutbildning (referens)								
Gymnasie-/folkhögskoleutbildning	0,276***	0,000	0,275***	0,000	0,274***	0,000	0,274***	0,000
Högskole-/universitetsutbildning	0,588***	0,000	0,586***	0,000	0,586***	0,000	0,586***	0,000
Forskarutbildning	0,520***	0,004	0,522***	0,004	0,520***	0,004	0,52***	0,004
Gruppledare	0,239***	0,000	0,227***	0,000	0,230***	0,000	0,23***	0,000
Intercept	0,335	0,301	0,143	0,619	0,361	0,266	0,361	0,266
Justerat R2	0,205		0,205		0,205		0,205	
N	8067		8067		8067		8067	

Signifikansnivå: * p < 0,1, ** p < 0,05, *** p < 0,01

5.2.4 Förklarande variabler: Andel kvinnor i partiet och kvinna som förstanamn på valsekeln

När båda måtten för kvinnans maktställning inkluderas i regressionen (modell 9, tabell 5) sjunker p-värdena för samtliga mått på kvinnans maktställning jämfört med när variablerna testas var för sig. Interaktionstermen med andel kvinnor blir dessutom signifikant på signifikansnivå 0,1 när båda operationaliseringarna av kvinnans maktställning inkluderas.

Eftersom en kvinna som förstanamn endast tycks ha en påverkan på kvinnor redovisas även en modell (modell 10, tabell 5) där effekterna för män och kvinnor testas var för sig. Vi ser då att betakoefficienten för interaktionstermen för män är försvinnande liten (0,001) och att p-värdet är extremt högt (0,985), samtidigt som effekten på kvinnornas värderingar inte ändras. Detta tydliggör att könstillhörigheten på valsekeln förstanamn inte tycks påverka männens värderingar alls. Effekten på kvinnornas värderingar är inte heller signifikant, men då p-värdet (0,118) ligger förhållandevis nära signifikansnivå 0,1 indikerar resultaten trots allt att det kan finnas en effekt på kvinnornas värderingar. Denna effekt skulle i så fall innebära att kvinnor i partier med en kvinna som förstanamn på valsekeln i genomsnitt har grönare värderingar än kvinnor i partier med en man som förstanamn. I motsats till vad som antas i hypoteserna innebär detta att könsskillnaderna i genomsnitt är större i partier där kvinnor står som förstanamn på valsekeln.

För att tydliggöra resultaten presenteras i tabell 8 den effekt kön och andelen kvinnor i partiet har på ledamöternas inställning till miljöfrågor. De förväntade effekterna beräknas med koefficienterna i modell 9, alltså den modell där båda måtten för kvinnans maktställning inkluderas. Eftersom det är praktiskt omöjligt att vara kvinna i ett parti med 0 % kvinnor eller man i ett parti med 100 % kvinnor utesluts dessa värden i tabellen.

Tabell 8. Effekt av andel kvinnor i partiet

Andel kvinnor i partiet	Kvinna	Man	Köns-skillnad
0 %	-	-0,59	-
20 %	-0,09	-0,55	0,46
40 %	-0,18	-0,51	0,33
60 %	-0,28	-0,47	0,19
80 %	-0,37	-0,43	0,06
100 %	-0,46	-	-

Av tabellen framgår att män i partier med hög andel kvinnor har grönare värderingar än män i partier med låg andel kvinnor. Detta går i linje med teorin om spridningseffekter, och sambandet skulle alltså kunna förklaras av att män i partier med hög andel kvinnor i större utsträckning tar till sig av kvinnornas värderingar.

För kvinnor ser vi det motsatta mönstret, kvinnor i partier med hög andel kvinnor skattar i genomsnitt sig själva lägre på den gröna skalan än kvinnorna i partier med få kvinnor.

Att könsskillnaderna minskar när andelen kvinnor ökar ser vi tydligt i tabellen. I ett parti med 20 % kvinnor är könsskillnaden i genomsnitt 0,46, vilket innebär att kvinnor i dessa partier i genomsnitt skattar sig nästan ett halvt steg högre på den gröna skalan. I ett parti där det istället är 80 % kvinnor är könsskillnaden endast 0,06. Detta innebär att studiens resultat ger stöd åt (H₂):
I partier med hög andel kvinnor är könsskillnaderna i gröna värderingar mindre.

6 Sammanfattning

Resultaten av regressionsanalyserna i denna studie är ungefär som man kan förvänta sig mot bakgrund av tidigare forskning. Vi kan konstatera att det finns könsskillnad i inställning till miljöfrågor även när inställning till miljöfrågor operationaliseras genom respondentens självskattning utifrån en grön skala istället för miljöattityden i en enskild sakfråga.

Vi kan i linje med tidigare studier även konstatera att såväl partitillhörighet, utbildningsnivå och vilken kommunfullmäktigeförsamling man sitter i har stor inverkan på respondenternas självskattning utifrån den gröna dimensionen.

När de beroende variablerna testas var för sig är effekterna av kvinnans maktställning inte statistiskt signifikant och på basis av dessa modeller kan vi därmed inte dra några slutsatser om deras påverkan på könsskillnaderna i partierna.

Däremot ser vi i modellerna 9 och 10, där båda måtten inkluderas, att andelen kvinnor har en positiv signifikant effekt på männens attityder, vilket innebär att könsskillnaderna i partier med hög andel kvinnor i genomsnitt är mindre än i partier med låg andel kvinnor. Vi ser också att kvinnor i partier med hög andel kvinnor i genomsnitt skattar sig själva lägre på den gröna skalan än kvinnorna i partier med få kvinnor.

Resultaten i studien tyder även på att könsskillnaderna i genomsnitt ökar när kvinnorna intar prestigefyllda positioner inom partiet. Kvinnor i partier där en kvinna står som förstanamn tycks ha grönare värderingar än kvinnorna i partier där män står som förstanamn, medan männens värderingar inte tycks påverkas alls.

7 Slutsatser och vidare forskning

Även om denna studie är ett första steg mot att bekräfta hypotesen om spridningseffekter i miljöattityder måste man komma ihåg att den statistiska modellen som används endast undersöker om kvinnans maktställning i partiet och könsskillnaderna i partiet samvarierar. Mot bakgrund av resultaten kan vi därför inte dra några slutsatser om kausala samband mellan kvinnans maktställning och könsskillnaderna i gröna värderingar, och därmed inte heller dra slutsatser om spridningseffekter.

Studiens behållning är snarare att ha öppnat dörren mot vidare studier av mekanismerna bakom könsskillnader i gröna värderingar, detta genom att visa att könsskillnaderna de facto är större i partier med låg andel kvinnor.

Ett viktigt nästa steg i forskningen är att ta reda på om sambanden som presenteras i denna studie beror på spridningseffekter eller om det finns andra förklaringsmodeller exempelvis att sambanden förklaras av skillnader i värderingar mellan de män som konkurreras ut och de som blir kvar när andelen kvinnor ökar. För att undersöka detta med en statistisk undersökning skulle man behöva använda sig av paneldata där man kan jämföra politikernas värderingar över tid. Ett annat tillvägagångssätt skulle kunna vara en kvalitativ studie i form av exempelvis respondentintervjuer där man fokuserar på att ta reda på om det finns skillnader i värderingar mellan de män som är kvar i politiken och de som lämnar politiken till följd av kvinnors ökade närvaro.

Genom att påvisa den effekt förstanamnens könstillhörighet har på ledamöternas värderingar har studien dessutom visat att även fler dimensioner av kvinnans maktställning i politiken har en viktig funktion när kvinnans påverkan i politiken studeras. Resultaten av denna studie ger därför incitament att komplettera med än fler förklarande variabler som på olika sätt mäter kvinnors makt i politiken. Detta skulle även kunna ge en större förståelse för vilka positioner som bör fördelas lika mellan könen för att uppnå en jämnare könsmaktfördelning i politiken, vilket även har bäring på det politiska systemets legitimitet hos medborgarna. Om ett politiskt system upplevs som ojämnt har det en negativ effekt på systemets legitimitet.

Vidare studier skulle kunna inkludera fler mått på kvinnans formella maktställning exempelvis könsfördelningen bland partiledare, gruppleddare, partistyreelse men även mått på de informella maktstrukturerna. Fler typer av attityder eller värderingar i miljöfrågor eller inom andra politikområden där det finns skillnader mellan könen skulle också kunna stärka resultaten i denna studie. Man skulle exempelvis kunna undersöka om kvinnors förslag och idéer mottas olika

beroende på om maktpositionerna i partiet innehas av män eller kvinnor. Detta skulle kunna ge en indikation på vad som krävs för att påverka de informella maktstrukturen i ett parti.

Att studien resultat indikerar att kvinnor i partier med låg andel kvinnor i genomsnitt har grönare värderingar än kvinnorna i partier med hög andel kvinnor, är också ett samband som kan vara intressant att titta på i vidare studier. Detta skulle exempelvis kunna bero på att de kvinnliga pionjärerna i politiken, alltså de som väljs in som en av få kvinnor, har värderingar som i större utsträckning skiljer sig från både andra kvinnors men även de manliga kollegors värderingar.

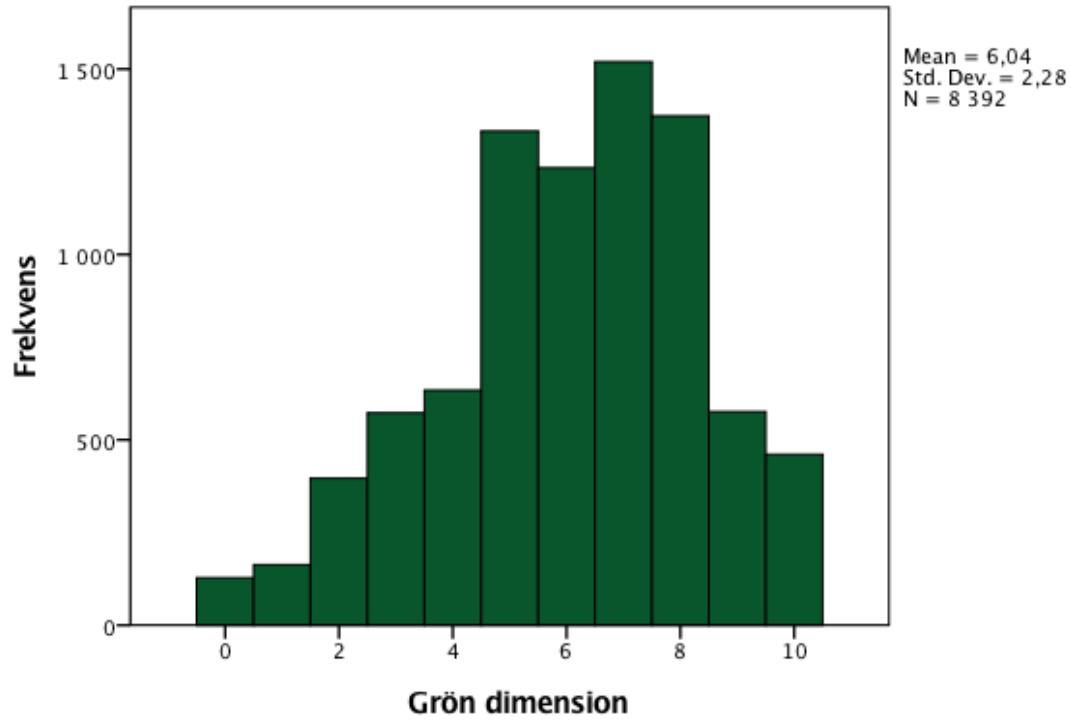
8 Citerade arbeten

- Bolzendahl, C. I., & Myers, D. J. (December 2004). Feminist Attitudes and Support for Gender Equality: Opinion Change in Women and Men, 1974-1998. *Social Forces* 83, no. 2, ss. 759-790.
- Dahlerup, D. (December 2006). The Story of the Theory of Critical Mass.?. *Politics & Gender*, 2(4), ss. 511-522.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan* (Vol. 5). Wolters Kluwer.
- Folke, O., Persson, T., & Rickne, J. (2017). *Könskvotering, kompetens och karriär*. SNS Analys nr 41.
- Fraune, C. (den 24 Juni 2016). The politics of speeches, votes, and deliberations: Gendered legislating and energy policy-making in Germany and the United States. *Energy Research & Social Science*, ss. 134-141.
- Fredriksson, P. G., & Wang, L. (den 25 Juli 2011). Sex and environmental policy in the U.S. House of Representatives. *Economics Letters*.
- Gilljam, M., Karlsson, D., & Sundell, A. (2017). *Politik på hemmaplan*. Göteborgs universitet, SKL Kommentus AB.
- Heywood, A. (2011). *Global politics*. Palgrave foundations.
- IPU. (2017). *Women in Parliaments: World Classification (Statistical Archive)*. Hämtat från ipu.org: <http://archive.ipu.org/wmn-e/classif-arc.htm> den 1 januari 2018
- Karlsson, D., & Nordin, L. (2015). *Riksdagsundersökningen 2014*. Göteborgs Universitet.
- Kokkonen, A., & Wängnerud, L. (2017). Women's Presence in Politics and Male Politicians Commitment to Gender Equality in Politics: Evidence from 290 Swedish Local Councils. *Journal of Women, Politics & Policy*, 38(2), ss. 199-220.
- Mikael, G., Karlsson, D., & Sundell, A. (2015). Kommun- och landstingsfullmäktigeundersökningen (KOLFU) 2008.
- Nilsson, A., & Martinsson, J. (2012). *Attityder till miljöfrågor : utveckling, betydelse och förklaringar*. Studentlitteratur AB.
- SCB. (2017). *Statistikdatabasen*. Hämtat från Statistiska centralbyrån: <http://www.statistikdatabasen.scb.se>

- Stortinget. (2009). *En oversikt over antall kvinner valgt til Stortinget* . Hämtat från stortinget.no: <https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Historikk/Kvinner-paa-Stortinget/> den 15 januari 2018
- Sundström, A., & McCright, A. M. (den 18 Augusti 2015). Women and nuclear energy: Examining the gender divide in opposition to nuclear power among swedish citizens and politicians. *Energy Research & Social Science*, ss. 29-39.
- Wängnerud, L. (2009). Women in Parliaments: Descriptive and Substantive Representation. *Annual Review of Political Science*, 12, ss. 51-69.
- Wängnerud, L. (2012). Testing the politics of presence. A comparative study on the importance of gender, class and ethnicity in the Swedish Parliament. *Annual Meeting of the American Political Science Association*.
- Valmyndigheten. (2018). Hämtat från <http://www.val.se/val/val2014/statistik/index.html>
- Wide, J. (den 19 Septemer 2014). *Vem toppar valedeln i riksdagsvalet?* Hämtat från <https://maktochpolitik.wordpress.com/2014/09/19/vem-toppar-valedeln-i-riksdagsvalet/> den 23 maj 2016

9 Bilaga

Figur 1 Histogram – Grön dimension

Tabell 9. Medelvärden förklarande variabler

	Medelvärde utifrån ledamöter	Medelvärde utifrån parti
Andel kvinnor i partiet	0,4457	0,4307
Kvinna som förstanamn på valsedeln	0,35	0,34
N	8305	1412

Tabell 10. Antal respondenter
Utifrån kön och parti

	Antal kvinnor	Antal män	Andel kvinnor
Socialdemokraterna	1619	1774	0,48
Centerpartiet	403	551	0,42
Folkpartiet liberalerna	264	348	0,43
Kristdemokraterna	129	180	0,42
Miljöpartiet	203	205	0,50
Moderaterna	769	1269	0,38
Sverigedemokraterna	33	159	0,17
Vänsterpartiet	187	212	0,47
Övriga partier	103	203	0,34
Totalt	3710	4901	0,43

Tabell 11. Grön dimension grupperad data – balansmått, procent

0=Inte alls åt det gröna hållet, 10=Mycket långt åt det gröna hållet

Kön	0-4	5	6-10	Totalt	Balansmått	Antal svar
Man	25	17	58	100	-33	4901
Kvinna	19	15	66	100	-47	3710
Effekt av kvinna	-6	-2	8		-13	

Tabell 12. Grön dimension– balansmått, procent

0=Inte alls åt det gröna hållet, 10=Mycket långt åt det gröna hållet

Kön	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Total	Balans- mått	Antal svar
Man	1,7	2,3	5,2	7,8	8,1	16,6	15,1	17,8	15,6	5,9	3,9	100	-6,4	4901
Kvinna	1,3	1,5	4	5,6	6,9	14,9	14,2	18,5	17,4	8,1	7,6	100	-2,2	3710
Effekt av kvinna	-0,5	-0,8	-1,2	-2,2	-1,2	-1,7	-0,9	0,6	1,9	2,2	3,7		-4,2	

Tabell 5. Regressionstabell med grön skala som beroende variabel.

Inklusive respondenter i gruppen Övriga partier

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6	Modell 7
Man	-0,482***	-0,422***	-0,158	-0,656***	-0,576***	-0,540***	-0,597***
Andel kvinnor i partiet		0,867***	1,236***	-0,084	-0,106	-0,178	-0,230
Andel kvinnor i partiet × Man			-0,576	0,558	0,406	0,455	0,549
Socialdemokraterna (referens)							
Centerpartiet				1,671***	1,61***	1,554***	1,540***
Folkpartiet liberalerna				0,120	0,018	-0,136	-0,166*
Kristdemokraterna				0,597***	0,543***	0,445***	0,407***
Miljöpartiet				3,347***	3,123***	2,959***	2,921***
Moderaterna				0,044	-0,054	-0,177***	-0,174***
Sverigedemokraterna				-0,745***	-0,702***	-0,674***	-0,691***
Vänsterpartiet				1,138***	1,119***	1,027***	0,995***
Övriga partier				0,087	0,157	0,125	0,084
Kommunmedelvärde grön skala					0,914***	0,871***	0,871***
Grundskoleutbildning (referens)							
Gymnasie-/ folkhögskoleutbildning						0,288***	0,289***
Högskole-/ universitetsutbildning						0,606***	0,600***
Forskarutbildning						0,534***	0,533***
Gruppledare							0,217***
Intercept	6,317***	5,899***	5,721***	5,895***	0,387	0,292	0,300
Justerat R ²	0,011	0,013	0,013	0,155	0,194	0,201	0,202
N	8392	8392	8392	8392	8392	8360	8360

Signifikansnivå: * p < 0,1, ** p < 0,05, *** p < 0,01

Figur 2 Histogram över andel kvinnor respektive parti

